

SPØR JURISTENE

Spør noen av landets toppjurister innen forretningsjuss. Advokatene til **FØYEN Advokatfirma DA** svarer. Send spørsmål om næringsliv til: juss@ukeavisen.no.

Av advokat Frode Bergland Bjørnstad i FØYEN Advokatfirma DA. E-post: frode.bergland.bjornstad@foyen.no

Frode Bergland Bjørnstad

OM FORRETNINGSJUSS

Ulovlig fildeling

Spørsmål: Det har vært mye avis-skriverier i det siste om ulovlig fildeling. Som leder i et lite datafirma kan jeg ikke skjønne at noen kan mene at programvare som andre har utviklet skal være gratis. Er det noe jeg har misforstått?

Svar: Hvorvidt du har misforstått, vet jeg ikke. Fildelingsdebatten i media har, slik som du beskriver, først og fremst blitt fremstilt som et spørsmål om hvorvidt det skal være lov til å laste ned verk gratis via Internett. Folk flest er imidlertid enige om at krenkelse av andres rettigheter til musikk, litteratur, film og programvare bør være ulovlig. Debatten bør derfor nyanseres. Spørsmålet man bør stille seg er i stedet hvor langt rettighetshaverne skal kunne gå for å beskytte sine rettigheter på bekostning av andre viktige interesser som personvern, yttingsfrihet og retten til å kommunisere fritt uten at private tredjeparter får innsyn i kommunikasjonen via tredjeparter.

Spørsmål: Videre er mitt inntrykk at debatten er ren politisk syning. Finnes det ikke lovregler som avgjør disse spørsmålene?

Svar: Det finnes en del bestemmelser som regulerer dette. Den norske ekomloven har blant annet lovfestet taushetsplikt for innholdet i slik kommunikasjon og hvem som kommuniserer. Når taushetsplikten først er lovfestet, betyr dette at også eventuelle unntak eller inngrep i taushetsplikten må følge av lov. Dette får særlig betydning i forhold til å få tilgang på navnene bak IP-adressene. Politiet har en lovfestet adgang til å gjøre seg kjent med slike opplysninger i sitt arbeid for å bekjempe kriminalitet – herunder ulovlig fildeling. Norge har således i forhold til politiet funnet at interessene bak kriminalitetsbekjempelse er viktigere enn partenes anonymitet. Stortinget har imidlertid aldri foretatt noen tilsvarende klar prinsipiell vurdering av om private parter skal få tilgang til den samme informasjonen for å beskytte sine rettigheter. Det pågår for tiden to saker hvor disse avveiningene er oppe i forskjellige nyanser. Den ene saken mellom rettighetshaverne til filmen Max Manus og internettilbyderen Altibox, gjelder spørsmålet om Altibox er pliktig til å utlevere taushetsbelagt informasjon om sine abonnenter til rettighetshaverne. For ordens skyld vil jeg opplyse om at undertegnede representerer Altibox.

Spørsmål: Er det egentlig noen grunn til å beskytte identiteten til personer

som krenker andres rettigheter?

Svar: Ja, det er flere grunner til slik beskyttelse. Det er også derfor vi har lovfestet taushetsplikt knyttet til slike opplysninger. Det vil ta for lang tid å gå inn på alle grunnene, men en grunn er at IP-adressen bare knytter seg til navnet på abonnenten hos internettilbyderen. Dersom det foreligger en rettighetskrenkelse, er det på langt nær sikkert at abonnenten er personen som har foretatt krenkelsen. Det foreligger en betydelig risiko for at andre uvedkommende får tilgang og benytter abonnentens IP-adresse. Dette selv om abonnenten har sikret nettet sitt. I Computerworld fredag 4. september 2009 kunne man eksempelvis lese at en av de nyeste krypteringsteknologiene for trådløse rutere, WPA-kryptering, nå kan knekkes i løpet av ca. et minutt. Politiets påtalemyndighet skal som kjent foreta en objektiv vurdering av om vilkårene for straff er oppfylt før det tas ut tiltale. En har ingen garantier for at en privat part – som har lidt et økonomisk tap ved at egne rettigheter er krenket – vil opptre like objektivt og nøytralt.

Spørsmål: Vi føler oss maktesløse når ingen ting blir gjort for å stoppe slik ulovlig virksomhet. Hva skal vi gjøre når ikke politiet gjør noe?

Svar: Først og fremst vil jeg påpeke at politiet også forfølger enkelte slike saker. Politiet har for eksempel helt nylig oppklart en slik sak for en av våre klienter. I denne saken har mistenkte erkjent forholdet og vil bli ilagt et forelegg. Vi jobber også med et par andre saker som vi tror vil føre til straffeforfølgelse av politiet i en eller annen form. Politiet kan imidlertid ikke forfølge alle saker. Dette er ikke noe særegent for krenkelse av opphavsrettigheter, men gjelder også for mer tradisjonell kriminalitet.

I utredning fra Personvernkommissjonen, *NOU 2009:1, Individ og integritet, Personvern i det digitale samfunnet* er det foreslått en nettnemnd som blant annet skal ha ansvar for å behandle slike rettighetskonflikter. Etter min mening kan dette være en god løsning. Håndhevelse av regelverket via en nettnemnd, vil kunne være med på å sikre både en forsvarlig behandling av personopplysningene og en bedre ivaretagelse av rettighetshavernes interesser.

NYTT FRA EU

Tre EU-eksperter i NHO forklarer og kommenterer aktuelle saker som får betydning for samfunn og næringsliv i Norge.

Margrethe Husebø, advokat; **Trine Radmann**, direktør for NHOs Brussel-kontor og **Espen Spøilen**, direktør for avdeling for internasjonalisering og samfunnsøkonomi.

Denne uken: Trine Radmann
E-post: trine.radmann@nho.no

EU et skritt foran: EU 2020

EUs Lisboastrategi, strategien for vekst og jobber, vil bli revidert og lagt fram med nytt innhold i 2010. Europakommisjonen har forslaget til den nye strategien EU 2020 på høring, med frist 15. januar 2010.

EU vil revidere strategien for vekst og jobber ved blant annet å gjennomføre flere reformer på grasrotnivå. Ved å involvere alle borgere i samfunnet ønsker kommisjonen å overvinne nedgangstidene og bevege seg mot et lavkarbonsamfunn bygget på kunnskap. For å få til dette behøver Europa en felles agenda: EU 2020. Det formelle forslaget vil presenteres tidlig i 2010 i god tid før vårtoppmøtet i mars.

Kort fortalt tar strategien opp i seg kampen mot klimaendringene, oppmuntning til vekst og støtte til opprettelsen av flere og bedre jobber gjennom livslang læring, et sterkere indre marked og økte investeringer i forskning og utvikling, transport, energi, informasjon og telekommunikasjonsteknologi.

Er EU 2020-strategien riktig svar på Europas assorterte utfordringer?

Europa står overfor store strukturelle utfordringer som globalisering, klimaendringer og en (raskt) aldrende befolkning. Den økonomiske nedgangen har gjort disse problemene enda mer preserende. EU 2020 er ment å håndtere disse utfordringene ettersom formålet er å stimulere til vekst og skape flere og bedre jobber, samtidig som økonomien blir grønnere og mer nyskapsende. En bærekraftig vekst inn i framtiden.

Den nåværende Lisboastrategien har bidratt til mange millioner nye arbeidsplasser og selv om målet om 3 prosent vekst ikke ble nådd (resultatet ble 2 prosent), er det flere som spår at Lisboastrategien hadde fått mer positivt ettermæle hvis ikke finanskrisen klippet bena under strategien på oppløpssiden.

Da økonomien ble dårligere prøvde EU å stabilisere det finansielle systemet og vedtok en plan for å øke etterspørselen og gjenopprette tilliten. Planen inneholder konkrete tiltak for å holde folk i arbeid, offentlige investeringer i infrastruktur, innovasjon, nye ferdigheter for arbeidsstyrken, energieffektivitet og ren teknologi. Alt for å oppnå de endelige målene i strategien for vekst og jobber. Noe av det første EU vil forsøke er å overkomme lavkonjunkturen og omforme EU til en mer bærekraftig, grønnere og mer innovativ økonomi.

Reguleringene som ligger til grunn for den nåværende Lisboastrategien har ført til at de sentrale reformene i alle de 27 EU-landene har hatt press på seg for å gå i samme retning. I løpet av de siste fire årene har klimaendringer, innovasjon, forskning og utvikling og utdanning vært høyt på dagsordenen i alle 27 land, noe som igjen har bidratt til å skape arbeidsplasser og stimulere vekst. Men her, som andre steder, har gjennomføringen av

reformene vært ujevn og noen land har gjort mindre enn andre.

Norge

Er det bryet verdt for Norge å melde seg på i diskusjonen rundt en strategi som skal bestemme veivalgene for europeisk politikk de neste 10 årene? Kanskje vil våre innspill bli lagt merke til, selv om innflytelsen vil være minimal – om noen. Det som uansett er sikkert er at vi vil bli påvirket av det EU gjør i vekst- og jobbstrategien EU 2020.

Ta forskning for eksempel. Grønn forskning, bærekraftig og smart, er sentrale element i EU2020. Samtidig innebærer Lisboastrategien (som ikke må forveksles med Lisboastrategien) at forskningen står i fare for å «snik EUiseres» slik at Norges deltakelse i forsknings samarbeidet i Det europeiske forskningsområdet, ERA, svekkes.

Den første desember i år trådte Lisboastrategien i kraft og med den gikk Det europeiske forskningsområdet over fra å være et frivillig, mellomstatlig samarbeid til å bli et delt kompetansefelt mellom EU og medlemslandene. Lisboastrategien gir også EU myndighet til å vedta direktiver og forordninger for gjennomføring av forskningsarbeidet – alt dette uten at Norge deltar i prosessen.

Det kan se ut som om forskningsarbeidet vil få en sterkere juridisk dimensjon i Lisboastrategien, og at det også av den grunn vil merkes godt i ikke-medlemsland. Norge har inntil nå vært deltager i EUs rammeprogram for forskning som et EFTA/EØS-land. Hvis vi må inngå nye assosieringsavtaler som følge av Lisboastrategien og EU 2020-strategien vil dette kunne by på nye overraskelser. En kjensgjerning er at for hver gang EU vedtar nye lover, regler, politikk, program og endrer strukturer så blir Norge skjøvet litt mer ut på sidelinjen. Lisboastrategien og EU 2020 er eksempler på dette.

EU selv er heller ikke alltid like fornøyd med å bruke tid på land som ikke er medlemmer. Og hvorfor skal de det? Når Rådet for konkurransevne i begynnelsen av desember vedtok rådsresolusjonen om forskningsområdet lå det et forslag på bordet fra Frankrike om tredjelands medvirkning i forskningsarbeidet. Frankrike har tidligere også uttrykt irritasjon over det økende antallet assosierte land som reduserer medlemslandenes muligheter og tid til å øve innflytelse i rammeprogrammets programkomiteer.

Kanskje bør EFTA/EØS-landene i større grad enn før fremheve EØS-avtalens bredde og søke en tettere relasjon med EU på områdene EU 2020-strategien for å sikre våre interesser? Forskningsprogrammene har stor betydning for Norge og norsk næringsliv. Det er forskning og innovasjon som er framtiden – og jo raskere vi innser dette jo bedre vil vi gjøre det i europeisk og internasjonal sammenheng.